

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegraful este de doue ori pe
septembrie: Mercuria si Symbata.
— Pretergrajinea se face din
Civii la expediera coiei; pe asa-
ra la M. P. poste, kx kanii gata, prin
scripori franzate, adresele ktre
expedierz.

N° 29. ANUL I.

Prezial pretergrajinei pentru
Civii este pe an 7. s.l.m. s.l. ear
pe o jzimate de an 3. s.l. 30. kr.
— Pentru ceadalte ktri ale
Tranzilvanii si pentru provinciele
din Monarhia pe an 8. s.l. ear
pe o jzimate de an 4. s.l. —
Inseratele se platesc kx 4. kr.
ktraz kx slove min.

Civii 11. Aprilie 1853.

Dezene telegrafice.

London 15 Apr. (pe svez mare) eri sa klykaty kasa lzf Kozhivt shi sy se vie adlaty arme shi mziiditsne. De este achesta de pre
srity adeveraty, atznyi este ansh pentru interdesisnea jziditariy.

Triest 15 Apr. Vaporele Loizyly a cociy eri la 7 ore di-
mineda din Levante aicua.

Konstantinopole 4 Apr. Negoiciayisnele ditre porly shi
ditre principale de Melchikov prochedy mai departe, citzaisnea nsh
sa skimbaty, Lordyly Stratzorty dnyk toty se ashentp.

Athina 8 Aprilie. Flota franzozesk a ajzhesy dn 4 achesty
lyne la Salamis. Fregata Katone. che adzche pe D. de Delakozp
la Konstantinopole se ashenta dn toty ora aicy. Recele a skimbaty
pedepca mordi, che era dikaty deneralaly Makriani dn robiz de
20 ani. Lecea pentru ashczyvnytyly Konszatelory nymai che se
nvadky. Desvaterile pentru vzyetvly apaly 1854 se vorz dnchep
klyt keryndy dn kamery. Kytre provinciele che se tshriniesk kx
Tshria sa sh trimiesk tshne.

Servytorile shi servyryle poporal.

Otyly nsh este lySATy dn lzme, ka sy vie nymai o makiny, o
zyedty moryt. Stee chivea shi kizete seriosy la toty stryktura o-
shlyly: la skoyly shi destinacynea lzly, shi nsh va fi kx greb a sa
dkredynda despre achesty adeverty. Vita trace toty zioa la hamy
ad la jzly shi sera se klyk obosoty, pentru ka prin odixha shi re-
szadarea de poyte revenyndy shi potery, dn dimineda znytyory
se reapnye hamyly ad jzlyly shi sy tragy mai departe. Achesta este
skoyly ei shi nymay mai nalyt. Viady otzlyly; prin zyrtare shi viad-
ya znyly popory nshre sy vie znyly mexanishy, o viady dobitochesk.
Otyly nsh este menyty dela natery, ka sy shi petrekz zilyele vienyey
sele dntr'o nelysare de cine shi de toty che este dn preyzyly sey,
dntr'o astrynchere nelysaryntat shi ostenitory. dntr'o znyformi-
tate servyly, adek che aly fkykty jery, sy facy shi asyzy, sy te
skoyly dimineda, sy lzky toty zioa, sera sy te klyly ostenity. shi a
doya zi sy zyntey toty modzly achesta; tshnyly otzlyly nshre sy vie
despyryty de svoryly chely pliny de viady aly spyrytyly shi aly in-
shy lzly. „Shi a velyly Dshnyezly toty klyte a fkykty, shi toty era-
foryte vzne, shi a odixnyty dn zioa a shentea de tote lzkyryle sele,
shi a vinykzyvnytyly zioa a shentea shi a szynuyto pre ea.“ (Moicy
kart. 1. kap 1. versy 31. sh. m. d.) Va sy zlyk, istoria chea mai
vekyt a neshlyly omenyeky araty, kx servytorile sa sh kroity shi szyn-
ityly dnaty la dncheyty.

Servytorile dar svlyty zilye de repaosy, de odixnyty de dnchey-
tare dela toty lzkyly, kare ostenyche poteryle otzlyly. Dn aचे-
ste zilye de repaosy, dnyk frymoylyly ashczyvnytyly aly relacyney
kredyneyty, otzlyly, dnyk che askylyt mai dnchey klytyly dshnyez-
esk dn biseriky, dnyk che se dnshak kx svolyetyly sey. Szvashne-
shy fante de dnsharye shi moralitate, vine plyktye lzly Dshnyezly,
apoy iea narte la desvytyryle, petrecheryle shi jokyryle obyedy kx
chei de o vlyrty shi kateryly kx elly, shi prin aचेea dnyly vlyt ore
kym de svoryly, che le a vlyrsaty dn zioa tshnykty, dnyche o viady
poyty, se prygytshy prin repaosy pentru tshvеле shi grycele, kx
kare are sy se lzghe dn chelalate zilye de lzky. Klyk kx petre-
cheryle shi desvytyryle, che se fakz pe la zilye de servytorly, sa sh
dnsharye shi dnsharye dnsharye, lzghe pe dnsharye, kzy era
toty aचेe la poporele dn vekime, shi kx deosyrye la Grychy shi
Roman, atznyi ne arz vey a kryde, kzyk servytorile, petrechey

dn modzly achesta, naytyzy shi svyntatey tshnyesk, repoyesk po-
teryle, dnykty kzyayly shi vlyrytyly.

Petrecheryle shi desvytyryle che se fakz pe la zilye de servytorly,
shi aचेe pe la chelate chele mai nary, klyk sa sh kyly kzylyly dn
tshnykare shi vlyzary, iar mai alyesk klyk arz lzlyly vlyrsyly, aचेly
lyvory neshkyty shi nedesharyty aly tshnyryly skrybelory, chere-
lory, vlytylory, kx zny kzylyty aly tshnyryly releylory, che se vly-
tshesk dn vlykly postry, arz poty serly shi pentru repoyere potry-
lory svolyetyly, pentru aचेyrye mnyey, kzyochere de lzkyryly
poye, pentru fanyasy shi szynetylyly mai nalyt, pentru lzkyrye
szynetylyly komyly syre toty che este vzny shi frymoyly, skryty
pentru desvasharye otzlyly dn toty che pryveshy la lzmyarea mnyly shi
a inimey lzly. Klyk omeny arz shi arz voy sy preydesk dnyk kx
vinytyly dnsharye servytorly, kzy o fakz aचेe poporele
chey lzmyate, atznyi desvytyryle shi petrecheryle poytreye nary avy
sy se tshriniesk nymai ne lzghe tshnykare shi vlyzary escheyly, chy
mai vlytosy ne lzghe koprynderey shi nevynovata desvateri a zyory
idee mai dnalate, dnykrye serlysey, poesyly nacyonale, aryly seyly tsh-
nyesny lyberaly, prin kare sa sh nayta shi lzly szynetyly nacyo-
naly shi naryotyche. Kx asemeney okacylyly se poty lzky kx folosy
nelyrytyly dn pryvlynda tshvelay che se atyngh de biseriky, shkoly
shi komylytate. Tshnyrye dnyly petreche tshnylyly kx jokyly nevyno-
vate, iar vlyzanyly ad chely mai frymoylyly klylyly a se dncheyly despre
mlylache, prin kare sa sh poty dnsharye o shkoly poplyare vzly,
shy de kare nsh tshnytyly dnsharye, despre tshnyrye, prin kare sa sh
poty dnsharye starea dnsharye dnylyly dela shkola stesyly, kzyly
ka sy mai meryt shi akzma dnsharye vey la kobz shi iarna la
tshnyrye, ka dn tshnyrye klyk dnsharye noly la shkoly, nsh este
kx nshnyly.

Este znyly adeverty rekshoyktyly dn lzme, kzyk kx asemeney ok-
acylyly de o vlykryly shi desvytare obydesk, prin dragostey shi vly-
dege, lyvlyry shi zyrtare dnyche se skoty la kaly aचेe proyekty shi
ashzyemyte vzne, kare prin aspryly shi sklynyty, prin rezlye shi
vorye moryte nsh se dnsharye mai nyche odaty. Inima otzlyly la zilye
mayly shlyly mai viny dnysek shi mai pryvlyndy de svashry vzne shi
dncheyte, de klyty ory klylyly aly dany. Ne lzghe aचेe pony-
ryly dn desvytyryle che se fakz la zilye de servytorly nary pryveshy
znyly fadyly de resplyt pentru szynetyly shi astryncheryle chele vlyry de
kzyrye dn zilye de lzky; dech tshnynda chere, ka chei che ay in-
vlynytyly aspyra lzly, sy dnsharye asemeney okacylyly vlyvenity syre
skoyly, dn kare nshrye dnsharye shi nayntare klytrey, vzly-
starey shi frycherye poporyly. Asemeney sy nsh se vlytyly nyche de
aचेe dnsharye, kzyk vlynytyly petrecheryle, che se fakz la ser-
vytorly, zny che pry dority shi foryte dnykty pentru toty klysele de
omeny shi kx deosyrye pentru tshnyrye, este foryte kx kaly, ka de
aचेe okacylyly sy de folosyly dn frymoylyly vlyklyly. Potz arz
shy arz klyly o pryvlyry vryeste zilye tshnyrye poytreye. Potz arz
shy pentru noly o pedepshy mai grye, mai vlynytyly, de klyly klyly
pzyryndy postryly, dn prylyly kx nshlyly ay vlytyly poty dela o
dnsharye a lory, ne arz ay oprity a nsh lzly narte la petrecheryle,
dnykrylynyly shi jokyryle vlylyche? Fakzse toty aचेe shi dn narte
obyey, kx chei desvasharye, sklynytyly, vedlyly, nevynnyly shi nevasharye
tshnyrye, sey ve dnsharye, kzyk zyrtarey va fi kx folosyly nevnysek-
atlyly pentru chei vzny, karyly vorz pryly la ea ka la zny escheyly,
klyly shi pentru chei nedepcyly, karyly prin aचेe esklydere mai vlyryndy
se vorz dnsharye, vlyrylyndy kalye desvasharye shi a nevlynytyly,

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegraful este de doi ori pe săptămână: Miercuri și Sâmbătă
— Prenunțarea se face în Sibiu la espeditura foiei; pe afară la Ce. R. poște, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate către espeditură.

N° 29.

ANUL I.

Sibiu 11. Aprilie 1853.

Prețul prenumerației pentru Sibiu este pe an 7. fl. m. c.; ear pe o jumătate de an 3. fl. 30. cr.
— Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe un an 8. fl. ear pe o jumătate de an 4. fl. — Inseratele se plătesc cu 4. cr. șirul cu slove mici.

Depeșe telegrafice.

London 15 Apr. (pe sub mare) eră sa călcat casa lui Coșut și să se fie aflat arme și muniție. De este acesta de pre urmă adevărat, atunci este ansă pentru interțesiunea judiciară.

Triest 15 Apr. Vapórele Loïdul a sosit eră la 7 óre dimineața din Levante aicea.

Constantinople 4 Apr. Negoțările între pórta și între principele de Mencicof procedu mai departe, situația nu s'a scimbat, Lordul Stratfort încă tot se așteptă.

Atina 8 Aprilie. Flota franțozescă a ajuns în 4 aceste luni la Salamis. Fregata Catone, ce aduce pe D. de Delacour la Constantinople se aștepta în totă óra aici. Regele a scimbatu pedepsa morții, ce era dictată generalului Macriani în robia de 20 ani. Legea pentru așezământul Consulatelor numai ce se publică. Desbaterile pentru bugetul anului 1854 se vor începe cât cuprând în cameră. Către provincie ce se mărginesc cu Turcia s'a trimis trupe.

Serbătorile și serbările poporale.

Omul nu este lăsat în lume, ca să fie numai o macină, o uneltă mórta. Stee cineva și cugete serios la totă structura omului: la scopul și destinația lui, și nu'i va fi cu greu a se încredința despre acest adevăr. Vita trage totă zioa la ham și séra se culcă obosită, pentru ca prin odihna și resuflarea de nópte reveninduși în poteră, în dimineața următoare se reapuce hamul și jugul și să tragă mai departe. Acesta este scopul ei și nimic mai mult. Viața omului; prin urmare și viața unui popor n'are să fie un mehanism, o viață dobitocescă. Omul nu este menit dela natură, ca să și petrecă zilele vieții se într'o nepăsare de sine și de tot ce este în pregiurul se, într'o astringere neprecurmată și ostenitoare, într'o uniformitate sérbădă, adecă ce ai făcut ieri, să faci și astăzi, să te scolă dimineața, să lucri totă zioa, séra să te culci ostenit, și a dóa zi să urmez totu modelu acesta; trupul omului na're să fie despărțit de sborul cel plin de viață alu spiritului și alu inimei lui. „Și a vezutu Dumneeu tóte câte a făcut, și tóte era fórte bune, și a odihnit în zioa a șaptea de tote lucrurile se, și a binecuvântat zioa a șaptea și a sfințit'o pre ea.” (Moisi cart. 1. cap 1. versu 31. ș. m. d.). Va să zică, istoria cea mai veciă a némului omenesc arată, că serbătorile s'a croitu și sfințitu îndată la începutu.

Serbătorile dar sânt zile de repaos, de odihnă, de încetare dela totu lucrul, care ostenește poterile omului. În aceste zile de repaos, după frumosul așezământu alu religiunii creștinești, omul, după ce ascultă mai înțeu cultul dumnezeesc în biserică, după ce se împacă cu sufletul se, sevârșește fapte de îndurare și moralitate, bine plăcute lui Dumnezeu, apoi iea parte la desfătările, petrecerile și

jocurile obștești cu cei de o vârstă și categorie cu el, și prin aceea își uită ore cum de sudorile, ce le a vărsat în zioa trecută, însuge o viață nouă, se pregătește prin repaos pentru trebele și grigele, cu care are să se lupte în cealalte zile de lucru. Când cu petrecerile și desfătărilor, ce se fac pe la zile de serbători, s'arū împreuna și deprinderi gimnastice, lupte pe întrecute, cum era toate aceste la poporele din vecime, și cu deosebire la Greci și Romani, atunci ne arū veni a crede, cumcă serbătorile, petrecute în modul acesta, nainteză și sănătatea trupescă, renoiescū poterile, însuflă curagiū și bărbăția.

Petrecerile și desfătărilor ce se fac pe la zile de serbători, și anume pe la festele cele mai mari, când s'arū păzi cumpătū în mâncare și beutură, iar mai alecū când arū lipsi vinarsulū, acelū izvorū nesăcatū și nedeșertatū alū tuturor scârbelorū, certelorū, bătalilorū, cu unū cuvântū alū tuturor reledorū, ce se făptuescū în véculū nostru, arū poté servi și pentru renoirea poterilorū sufletești, pentru agerirea minței, cunoșterea de lucruri noue, pentru fantasiă și simțemântū mai naltū, pentru lățirea simțului comunū spre totū ce este bunū și frumosū, scurtū pentru desevărsirea omului în totū ce privește la luminarea minții și a inimei lui. Când ómenii arū ști și arū voi să prețuescā după cuviința însemnătatea serbătorilorū, cum o facū acēsta poporele cele luminate, atunci desfătărilor și petrecerile nōstre n'arū avé să se mărginescā numai pe lângă mâncare și beutură escesivă, ci mai vârtosū pe lângă coprinderea și nevinovata desbatere a unorū idee mai înalte, discurse serióse, poesiă națională, arți séu măiestrie liberali, prin care s'arū nainta și lăți simțeminte naționalī și patriotice. Cu asemenea ocasiunī se póte lucra cu folosū neprețuitū în privința trebelorū ce se atingū de biserică, școlă și comunitate. Tinerimea își petrece timpulū cu jocuri nevinovate, iar bătrânii aū celū mai frumosū câmpū a se înțelege despre mizlóce, prin care s'arū poté înființa o școlă populare bună, fără de care nu mergemū înainte, despre mesure, prin care s'arū poté îmbunătăți starea învățetoriului dela școlă sătescă, căci ca să mai mērgă și acuma învățetoriulū véra la cósă și iarna la trieratū, ca în timpurile când învățamū noi la școlă, nu este cu puțință.

Este unū adevērū recunoscutū în lume, cumcă cu asemenea ocasiunī de o bucuriă și desfătare obștească, prin dragoste și blândete, iubire și purtare dulce se scotū la cale acele proiecte și așezeminte bune, care prin asprime și sâlniciă, prin regule și vorbe mórte nu se înființeză mai nice odată. Inima omului la zile mari é multū mai bine dispusă și mai primitóriă de sfaturī bune și înțelepte, de câtū ori cândū altă dată. Pe lângă aceste poporulū în desfătărilor ce se facū la zile de serbători mari privește unū feliū de resplată pentru silințele și astringerile cele fără de cruțare din zilele de lucru; decī trebuința cere, ca cei ce aū influință asupra lui, să întrebue asemenea ocasiunī binevenite spre scopuri, din care purcede înflorirea și naintarea culturei, bunăstarea și fericirea poporului. Asemenea să nu ne uitămū nici de aceea împregiurare, cumcă fiindū petrecerile, ce se facū la serbători, unū ce pré doritū și fórte plăcutū pentru toate clasele de ómenī și cu deosebire pentru tinerime, este fórte cu cale, ca de acēstă ocasiune să ne folosimū în interesulū binelui publicū. Potut'arū fi pentru noi o pedepsă mai grea, mai rușinătoriă, de câtū când părinții, din pricină că neamū fi abătutū póte dela o demândățiune a lorū, ne arū fi opritū a nu lua parte la petrecerile, distracțiunile și jocurile publice ? Facăse totū așia și din partea obștei, cu cei desfrânați, scâlciați, bețivi, nesupuși și neascultători, eū ve încredințetū, cumcă urmarea va fi cu folosū nespūsū atâtū pentru cei bunī, cariī vorū privi la ea ca la unū esemplū, câtū și pentru cei pedepsiți, cariī prin aceea escidere mai curândū se vorū îndrepta, părăsândū calea desfrânării și a necuviinței, și îmbrățișindū pe ceea a moralității și a buneī cuviințe, de câtū prin ori care alte mizlóce silnice și pedepsitorie.

Cu unŭ cuvântŭ serbătorile nŃstre Ńinute cu religiozitate, ferite de desfrânări Ńi beŃiă, întrebuintate spre scopuri oneste Ńi patriotice, îndreptate spre simŃimente naŃionali, aŭ fostŭ Ńi vorŭ fi pururea unŭ mizlocŭ dătătoriu de sănătate Ńi putere, naintătoriu de bucuria vieŃei Ńi de a ei fericire, de virtute Ńi cultură, de capacitate morale Ńi patriotică pentru fiecare poporŭ bine simŃitoriu.

De aceea nu ne putemŭ mira din destulŭ de nepriceperea unorŭ bărbaŃi mai noi ce ajunseră, vezi dŃmne, Ńi ei în deregătorie, cari neavându vreo cunoŃtinŃă mai pătrunzetorie de Ńmeni, seŭ cum îi zicemŭ de filosofia vieŃei, neavându idee solide despre creŃterea poporului Ńi de o cultură politică mai dăplinită, în locŭ să susŃină, se împrotivescŭ cu tŃtă ocasiunea la păstrarea serbătorilorŭ, mai alesŭ a celorŭ populari, de care ne va fi vorba mai în josŭ; se silescŭ a le Ńterge pe acele, a le înpuŃina Ńi desrădăcina cu totul. UniŃ ca aceia nu cunoscŭ pe Ńmeni, cu atâtŭ mai puŃinŭ pe popŃre, dovedescŭ o nepăsare timpită de bucuria vieŃei Ńi de o creŃtere mai nobile, păcătuescŭ înfricoŃiatŭ în contra demnităei omeneŃi, calcă în piciŃre drepturile Ńi libertăŃile concetăŃenilorŭ seŃ. Nu se pŃte apăra în lume o lege, care s'arŭ sili să împedece cu dreptŭ cuvântŭ pe unŭ poporŭ întru desfăŃurarea sea, ce se face prin libera desvoltare a limbei lui, prin păstrarea datinelorŭ Ńi serbărilorŭ lui populari, ce le are, până în cătŭ acele nu turbură pacea Ńi liniŃtea publică Ńi nu cadŭ nimenuŃ spre greutate; prin conservarea părŃilorŭ constitutive, din care este formată viaŃa lui. Smulgele tŃte eceste cu puterea dela unŭ poporŭ, desbracă'lŭ de religiunea, limba, portulŭ, datinele Ńi jocurile lui naŃionalŃ, Ńi atunci fii securŭ, că elŭ a încetatŭ a mai vieŃui moraliceŃte.

Serbătorile populari sântŭ acele zile de festivitate, pe care le prăznueŃte unŭ poporŭ întru aducerea aminte de vreunŭ bărbatŭ renumitŭ, eŃitŭ din sinulŭ lui, care a confăptuitŭ prea multŭ pentru naintarea, înflorirea, bunăstarea Ńi fericirea aceluŃ poporŭ; seŭ întru aducerea aminte de scăparea de unŭ jugŭ aspru, ce l'a torturat mai în multe vécuri, seŭ care sântŭ înfiinŃate încă din vecime pentru deprinderea lui în totŭ ce priveŃte spre mărirea Ńi întărirea lui morale Ńi materiale, fiă ceremoniele serbărei împreunate cu jocuri Ńi desfătări nevinovate, fiă cu discursuri Ńi petreceri seriose. De aceste serbări aflămŭ mai la tŃte popŃrele din vecime, la care ele se esecuta cu o precisiune Ńi regularitate, de care noi anevoie ne putemŭ face idee, Ńi cu o împărtăŃire atâtŭ de via, în cătŭ rarŭ bărbatŭ era, care să nu fie luatŭ parte la acele. Cugetămŭ că nu va fi fără interesŭ a arunca o privire la serbările populari din vecime, pentru exemplu la ale Grecilorŭ. (Va urma)

Monarhia Austriacă Transilvania.

Sibiiŭ 10 Aprilie. Marea bucurie, ce aŭ simŃitŭ tŃte popŃrăle cele credinŃiose din întréga Monarhie pentru scăparea Ńi însănătoŃirea Prébunului nostru Împeratŭ, nu s'a manifestatŭ numai prin aceea, că toŃi subpuŃii cei loiali mari Ńi mici aŭ alergatŭ în biserice spre a da mulŃămită ceriului, ci Ńi prin înfiinŃarea de felurite fundaŃiuni. Nu este poporŭ, nu e Ńeră, nici confesiune în tŃtă marea nŃstră patriă, care să nu fie făcută vr'o fundaŃiune dreptŭ monumentŭ pentru posteritate spre aducerea aminte despre lucrarea cea minunată a providinŃei dumnezeeŃti, precum Ńi despre eclatantea manifestare a credinŃei Ńi alipirei din partea credinŃioŃilorŭ subpuŃi către Augusta Casă domnitŃrie.

N'a potutŭ dară altmintrea fi, decâtŭ ca Ńi în bărbaŃii cei cordaŃi ai naŃiunei nŃstre să se trezescŭ idea despre înfiinŃarea unei asemenea fundaŃiuni pentru cultura tinerilorŭ nostriŃ. Fiindŭ dară deputaŃiunea dieŃeseană la Viena, EscelenŃia Sea D. Episcopŭ Barone de Ş a g u n a , Ńefulŭ deputaŃiunei i'a făcutŭ

propozițiunea, ca și din partea noastră în cipu de mulțămită către Dumnezeu pentru mântuirea și restaurarea Maiestății Sele Împeratului, să se înființeze o fundațiune pentru ajutorarea studenților seraci și diligenți. Acesta propozițiune fiindu decătre întręga deputațiune bineprimită și aprobată, se și făcu pentru realizarea ei cuviințioasa rugare către Maiestatea Sea Împeratului. De vreme ce însă scopul acestei fundațiuni pe lângă ajutoriul ce'lă voru primi tinerii este și acela, ca să se aducă posterității totdeauna aminte, în ce cipu eclatante s'a arătat credința și alipirea către sacratul Tronă din partea popóreloră din Austria peste totu, și în deosebă a romăniloră cu ocaziunea evineminteloră din luna lui Fevruariu, au mai adaosu umilita cerere, ca Maiestatea Sea să se îndure pręgrațiosu a îngădui ca acesta fundațiune să pórte numele „Fundațiunea Franțiscu Iosifiană.”

Rugarea acesta se adnanuă Escelenției Sele Dluă Ministru din lăuntru în 6 Aprile c. n. prin întręga deputațiune spre părințescă înaintare și spriginire la Sacratul Tronă. Acum sântemă în starea cea plăcută de a poté înștiința, că după o scrisóre oficiósă a Domnului Ministru din lăuntru trimisă către Escelenția Sea D. Episcopu Barone de Șaguna, Maiestatea Sea prin pręnalta resoluțiune din 12 Aprile s'a înduratú a încuviința pomenita rugare, și a concede ca acesta fundațiune să pórte înaltulú seú nume împerătescú, și așia așteptămú cu bucuriă a vedé circularele, care se va slobozi din partea Escelenției Sele în tręba acesta.

Noi sântemă convinși, cumcă Romăniă astăzi de nemica n'au așia mare lipsă ca de institute de cultură, și de fundațiuni, din care tinerii cei diligenți și morali, dar totdeodată lipsiți de mizlócele materială trebuințioase să se ajutoreze. Nu putemă dară din destulú recunóște, cumcă năzuința de a eternisa evinemintele din septemănila trecute din partea noastră s'a acomodatú lipseloră și trebuințeloră poporului nostru, care togma pentru acesta va îmbrățișa cu căldură și zelú provocarea, ce i se va face, și va contribui din tóte poterile la înființarea unuí lucru, care are de scopú luminarea și înaintarea în cultură.

Sibiiú 9 Aprile. De abia s'a prezentatú în zilele aceste unú Capelanú gr. resăriténú pe séma regimentului din patria noastră Carolú Ferdinandú, carele e acum staționatú în Boemia, și étă că veni către Scaunulú episcopescú de aci o nouă provocare de la c. r. Superioratú Campestre alú țerei, ca să se prezenteză unú Preotú și pentru stațiunea de capelanú la regimentulú Barone Tursci, carele se află în Lombardia. De unú timpú încóce era prezentarea de Capelanú gr. resăriténú supusú la multe greutăți din cauza aceea, că nu se potéu presenta decătú numai Călugări, seú preoți de mirú vădavi și fără de copii. În diecesa transilvană gr. răsăritenă însă mănăstiri, prin urmare și călugări afară de unulú astăzi nu sântú, apoi arare ori se întâmplă, ca să se afle câte unú preotú vădavi și fără de copii, care să fie totdeodată și înzestratú cu calitățile, care se cerú dela unú capelanú de regimentú. Din privința acesta dară Scaunulú episcopescú s'a vezutú silitú a reprezenta lucrulú la locurile mai înalte, și în urma pașiloră făcuți a și sositú de la Vicariatulú apostolicú din Viena resoluțiune, ca pre viitoriú prezentarea capelaniloră de regimentú gr. resăriténú să nu fie restrânsă numai la căligări și preoți vădavi și fără de copii, deși de altă parte se descopere dorința, ca, din privința greutăților, ce are se întimpine unú capelanú de regimentú provezutú cu o familiă numerosă cu ocaziunea deseloră translocări ale trupeloră, că se prezenteze pentru unú capelanú de regimentú provezutú cu o familiă numerosă cu ocaziunea deseloră translocări ale trupeloră, să se prezenteze pentru unú asemenea postú, cândú e cu potință, preoți de și însorați dară fără de copii.

Pentru întregirea acestei stațiuni, cu care e împreunată un salariu anual de 500 fl. m. c, cuartir liber, și servitor privat, s'a deșcis concurs până la 20 Aprilie căl. v. Competenții pre lângă alte însușiri trebuie să știe afară de limbă românească, cea germană și cea magiară.

S e b e ș i u 8 Aprilie. Din îmblarea deputațiunei noastre la Viena nu putem retăce încă câteva date, care sânt cu mult mai însemnate, decât să nu fie cunoscute între Români. Un despărțământ al deputațiunei condus ărași de Escelenția Sea D. Episcopu Barone de Șaguna a avut în 27 Martiu căl. v. înalta onore de a descoperi urările sele și Înălțomei Sele Arhiducelui Franțiscu Carolu din privința rensănetoșerii FSeu iu și préiubitulu nostru Monarhu. Înălțimea Sea mai întâiu arată deputațiunei părerea de bine atât a Sea cât și a Maiestății Sele pentru aceste simțiminte loiali, după aceea făcu o excursiune la evinemintele cele fatali din ani 1848 și 1849, recunosc în termenii cei măgulitorii sacrificiile, ce le au adus atunci atât în deobște națiunea întrégă, cât și în deosebă conducătorii ei, și anume Escelenția Sea D. Episcopu B. de Șaguna, apoi adaoșe, că Maiestatea Sea îngriginduse părintește de tôte poporele va da porunci, ca drumul de feru să se tragă cât mai îngrabă până în Ardealu, ca așia prin înlesnirea comunicațiunei să se de un sbor produțiunei aceste țere.

Acăsta știre ne a îmbucurat nespuse de mult, căci tocma acum călătorind prin pustele Ungariei am avut ocaziune de a vedé, la câte greutăți e supusă comunicațiunea între noi și între centrul Monarhie, și câte scăderi și neajunsuri are să sufere comerțiul aceste țere din causa acăsta.

A mai fost deputațiunea și la Escelențiile Lor DD. Ministrii din lăuntru Alecsanru Bax, și de Cult și Învățământ Conte Tun. Acestui din urmă s'a mulțamit deputațiunea pentru resolvarea stipendiilor pe séma studenților seraci și pentru anul acesta.

R e ș i n a r i i 9 Aprilie. Astăzi se ținu în comuna acăsta esamenele semestrale, la care afară de Comisariul Escelenției Sele S. Dr. Grigoriu Pantazi a luat parte și D. Comisariu de cercu Stelingu, cu mai mulți amploiați imperătești, D. Diectore Locale Ioane Brote, preoțimea, și diregătorii locale, și mai mulți părinți ai învățeilor. D. Professore I. Procopiu ținu o cuvântare, în care spuse pe față ce datoriă are acăsta dela dumnezeu binecuvântată comună în privința scólei, arată în terminii pătrunzătorii, că cu tótă silirea supremei Direcțiunii scolare, cu tótă sârguința D. Directore locale, cu tôte celuelile ce se fac pentru înăintarea culturei tinerime în acăsta comună, ea nu va veni la rezultatul dorit până atunci, până când părinții pătrunși de folosul, ce'l voru trage fiii și ficele lor din învățeturile, cu care se adapă în scólă, nu se vor îndemna a trămite pe toți copiii cari sânt buni de scólă la scólă, acărora număr se sue peste 700 sute.— După aceea începu esamenele după clase cu sporiu înbucurătoriu, care este dovadă destulă, că profesorii corespund ciamării sele. Ne plăcu tare îndeletnicirea copiilor celor începători a forma litere pe năsipu care era tornat și netejit într'o scămniă anume spre acestu scopu întocmită. Ar fi de dorit ca acestu metod să afle cuviințioșă imitațiune.

Fetițele care altfelu erau curate îmbricate, însă tôte legate cu cărpe la capu ca și nevestele, nu numai în contra caracterulu național românesc, care nu sufere fete legate la capu, și la care este obicei a se zice în locu de „a me mărita” „am legu capulu séu a me vedea odată învălită” semn că până e fată nu are voe a și lega capulu, dar mai vartoc acestu obicei pôte aduce, și negreșit că și aduce dureri de capu, de ochi, de dinți dispusețiunii spre brăncă (orbanțu, roșăță) și multe alte rele. Noi dară poftim pe părinții acestor fetițe iară mai vartos pe mumele lor, și pe D. învățetórească să nu rabde

fetele legate la capu' nici în scóla, nici pe ulițe, nici acasă, părul să fie peptenat și netezit frumos, apoi de va fi și tunsu' nu face nimica; ba în privința sãnetãții este cu atât mai priințiosu'.

Aceste fete învață afarã de citit, scriere, ș. a. dela învãțetóri, încã și lucruri de mãnã fine, dar mai cu sémã de acele ce sãntu' pré potrivite cu starea lor, fórte frumósã și tare corespunzetórie pentru îmbrãcãminte lor, noi iarãși ne luãmú îndrãznélã se recomãndãmú pãrinților ca fiii și ficele lor să se uniformese numai cu vestminte lucrate de mãnã fiicelor lor, cãci precum zicerãmú aceste sãntu' pre potrivite sãnetãții, câtú și forme de îmbrãcãminte.

D. învãțetóreascã Maria Georgevicí secerã pentru acésta meritata recunoștința a tuturor celor ce erau de fațã, și se convinserã de însemnãtatea ce are deprinderea fetițelor în aceste lucruri de mãnã.

La sfãrșitú D. Directore locale I. Brote ținu o cuvãntare, în care arãtã ciarú din întreprinderile și ocupãțiunile poporului acelei comune, ce lipsã netãgãduitã are ea de șcólã. Nu vremú a complementa pe acestú demnú bãrbatú, și neobositú mãdulariú alú comunei acelea, pentru stãruința ce a pusú întru înaintarea culturei a tinerimeii locale de acolo, cãci acésta este pré recunoscutã de toți, dar nici aceea nu putemú retãcea, cã D. Brote nu este numai Directore administrativú pentru aceea șcólã, ci totdeodatã și întrunú gradú mai mare și pedagogicú. – Curãția edificiului școlariú, – ce arú poté orí în ce orașiú representa unú institutú mai înaltú a muselorú, – a gangurilorú, a claselorú și altorú începerí, teblițele cu înscripțiunii dêsupra ușelorú daú dovadã destulã despre portarea de grigie ce se aduce acesteii școle, care ajutãndú Dumnezeú cu timpú póte să capete alta destinațiune.

Blajú 3 Aprile. Dela o mãnã stimabile ne veni deciarãțiunea urmãtóriã, cãrei noi de și nu ne pré place a deschide colónele nóstre pentru certe personalí, totuși fiindú ea scrisã în stilú modestú îi dãmú locú în „Telegraful romanú” cu atât mai bucurosú, cu cât noi prețuindú greutãțile, cu care are a se lupta corpul profesoral dela Blajú și din alte institute romãne în multe priviințe, știmú de ce însemnãtate sãntu' argumentele, ce se aducú aici spre apãrarea lui.

D. corespundinte din Clujú anonțindú aritmetica și istoria biblicéscã ale sele de bune cu o aroganțã, ce nu póte caracteriza pe unú autore adeveratú, știe Dumnezeú de ce spiritú rãpitu' se apucã în N. 24 alú „Gazetei Transilvaniei de profesorii din Blajú și Beiușú, și zice: „Destulú amú așteptatú dórã va eși ceva și din capetele D. profesóri din Blajú și Beiușú, carií na'ú de a mesura ziua și nóptea lungulú stratelorú – ca noi sufleterii „Dupã usulú vorbirei „a ași ceva din capú” însemnézá atãta cât a uita, iarã nu a da cãrți la luminã, și noi nu pricepemú de ce Domnulú corespundinte lãudãnduse pe sine, ne atacã pe noi, aú dórã prin acésta vré ca să créscã cu atâtú mai tare vaza de auctore carea șio arógã în compunerea cãrților scolastice. – Fie securú cã noi dedați a sprijini și înainta totú ce este bunú și de folosú tinerimeii nóstre, nu'lú vomú invida pentru acésta pãrutã gloriã, însã pãtrunși de o durere sufletéscã, ne vedemú siliți a roga pe D. corespundinte din Clujú ca să nu mai tórne oloiú peste foculú durerilorú nóstre buciãmãndú în lungulú și largulú lumei pata carea numai în capulú Dnluí esistã, și noi nu amú meritat' o nici o datã, ci să'și publice cãrțile Domniei sele cu o modestiã cuviințiosã fãrã să ne împungã pe noi, și să facã atãta zgomotú ca gãina cândú oã câte unú ou, séu ca celú din fabulã ce strigã cã fatã munții, – pentru cã noi ne cunóștemú ciemarea nóstrã și nu avemú nici o lipsã de sfatulú Dluí în privința cãrților scolastice.

Noi de și nu mesurãmú lungulú stratelorú zioa și nóptea, dar avemú destule neajunsuri cu care să ne șuptãmú, despoiați în resbelulú trecutú de tóte mizlócele, lipsiți de cãrți, cu salaiú puținú, neregulatú,

într'unu orașiu scump, secăt, fără mozlóce scientifice, instrumente, bibliotecă ș. ce. l. în o stare tristă nedușimă amărăciunea sufletului nostru înșinene văzându că nu putem spor cum ar fi dorința noastră. Pentru acésta însă nu ne va poté împuta nimenea, că noi ca profesori nu ne am cunóște datorințele nóstre cele sfinte, și nu am fi în stare a le esecuta avându câmpu descis și mizlóce trebuințiose. Nu vrem în privința acésta să apelăm la acei bărbați, cari redicați mai pre susu de tóte patimile, și tótă părtinirea știu să prețuiască stăruința noastră, vrem numai spre convingerea D. corespundinte ai atrage atențiunea la studiele atât original, cât original, cât și traduse ce se propun în clase care de și poté că nu vor corespunde așteptării D. corespundinte, dar după părerea altora totuși îndresnim a zice, că sântu mai bine cernute decât gramatica D. autore, și mai grele decât istoria biblică din Cisdedovo (aperătoriul pruncilor) seú aritmetica descrisă și estrasă din alta.

Noi cu adeverat că până acuma nu am tipăritu nici unul din aceste studie ce sântu pregătite pentru școlari, și din care ei învață cu succesu bun, dar pentru aceea nu va trage nimenea înceierea că n'am făcutu nimica în privința înaintării învățeturei tinerimeii încredințate noă, seú vorbindu cu vorbele D. corespundinte că nu n'ea eșitu nimic din capu.

Când noi am avea putere cum n'avem, când am fi părtiniți în privința tipariului de către căpeteniile nóstre, cum nu sântem, când nu ar cere trebuința să ne îndreptăm după planul de organizațiunea învățemântului în Austria, și să așteptăm regularea lui, atunci poté că și noi am fi eșitu cu ceva în lume, cum a făcutu și D. corespundinte din Cluj. — Căruia numai atâtă mai adaogem că de ar fi prejudicat pusețiunea noastră și relațiunile în care ne aflăm fără patimă, nu ar fi potutu să ne atace tocmai din aceea parte, în care noi după convingerea noastră, și recunoștința ce am segerat dela mai marii noștri sântem préodihniți că am făcutu totu ce au fostu prin potință. Sperăm că și Gazeta Transilvaniei va prețui acésta deciarățiune după cuviință.

Austria. Viena 14 Aprilie. O. D. P. Are sub datul acesta următoriul pentru noi fóte interesante articolu. După o pausă de mai mulți ani în care interesele Austrie au fostu reprezentate la divan prin unu agente diplomaticu, ce avea numai rangul unu purtători de treburi, acuma se va așeza iarăș unu internunțiu austriacu în Constantinopole. Unu bărbatu de stat, care în fie care periodu alu publiceii sele activități a ajunsu la cele mai însemnate rezultate, și a datu dovezi de rare talente, este ciematu la acestu postu, care nu numai după rangul ci și pentru însemnitatea lui din lontru este unul din cele mai de căpeteniă, ce au să fie ocupate de diplomația austriacă. Causa orientale nu a tracu asupra și atențiunea întregii Europe numai pentru unu momentu trecătoriu. Nuorii cari de curându se adunară amenințindu, în oriente, se înpreștiară acuma iarăș, conflictele ce portau unu caracteru fóte seriosu sântu seú cu totulu compenzate seú aprópe de compenzare. Cu tóte aceste însă ninimé nu va potea nega, cumcă împregiurările în oriente ascundu în lăuntru seú o mulțime de greutăți, a căroră depártare de distanță se poté estinde după circumstări și preste granițele Turciei. Unu stat de însemnătate politică și pusețiunea geografică a Austriei, are negreșitu unu interesu mare întru aceea, a ține mișcările din oriente cu o căutare secură și nescimbată în ocii și decă cere trebuința, a influița cu tóte puterile timpuriu în ele. Resultatul, ce Conte Lańingen mai dăunăz ilu dobândi în Constantinopole într'o causă de înaltă însemnătate, ne a datu de nou dovadă, cât de puternică este influința Austriei în Cornul de aur pe lângă tóte sforțările contrarie. Se poté dară cu securitate privi, cât este de mare folosul pentru interesele Austriei, când unu bărbatu de stat, care nunumai în privința puterei spirituali, ci și în privința rangulu diplomaticu, se

adnumeră între cei mai însemnați și iscusiți reprezentanți ai Europei, va reprezenta în Curtea turcă la Divanul deplin regenta austriacă.

Baronele de Bruc a avut acasă în lunga sea Activitate ca Director al Lojdului, așa câștiga atât o adâncă străbatere în relațiile orientale europene, cât și anume a putea cunoște deplin juristările comerțului austriac cu Turcia, al lui trebuințe, și mijloacele spre rădicaria lui. Activitatea de patru ani a acestui bărbat de stat ca Ministru de comerț a trebuit să agerească și estindă privirea lui în această direcție. De noua sferă de activitate, ce se descide acum D. Barone de Bruc, se pot dară încopia cu totu dreptul cele mai frumoase speranțe nu numai în înaintarea intereselor politice întru totu, ci și în parte a celor comerciale politice.

Viena 14 Apr. Gazeta O. D. P. are în privința faimelor despre desființarea ministeriului de cultură și învățământ următoarea corespunță: Gazetei dela Triestu se scrie de aici: Cu o proprie tenacitate se ivesc iarăși veștile despre desființarea ministeriului de cultură și învățământ și afla eho puternic în ziurnali internă și esternă.

Dacă în timpul nostru se poate face vre o calculație pentru viitoru, atunci noi putem fără îndoială față cu faimele acestă a descoperi a noastră convingere, cumcă Ministeriu nostru de învățământu poate să aibe mai lungă durație, decât ce ise prognostițesă, și cumcă cu vreme poate fi vorba numai de scimbarea titlului, iară nu și a lucrului însuși. Și cine prețuește relațiile austriace în privința la cultură și învățământu cu o căutare ciară, și pacinică, acela nu va perde din vedere, cumcă pe acestu teren așteptă încă multe întrebări deslegarea lor, care nu voru aflau așa iute și norocosu, decât se va lăsa principiulu pe care este bazatu ministeriu, și decât aru căde la olaltă causele bisericesti și ale învățământulu cu vreun ramu al administrației politice. Pentru aceea susținerea acestu ministeriu se spriginește de cele mai înalte demnitate bisericesti cu totă a lor influință, și Șeful lui mi'a câștigatu pretutindena meritata recunoștință. — Cumcă nu lipsesc lucruri care vorbesc pentru independența acestu ministeriu, se vede și de acolo, că tocmai acum după cum se vorbește, reforma învățământulu merge spre înceere, care de bună sēmă aru fi fostu păstrată pentru altu timp, decât nu aru fi îndestuliți la locul celu mai înaltu, cu principiulu de care se pōrtă acestu ministeriu. Precum este cunoscutu, s'a așternut D. Ministru de învățământu încă în anul trecut prin unu biletu de mână alu Maiestății Sele Imperatulu spre respundere mai multe întrebări, care cuprind elementele de căpeteniă a ființei învățământulu. Pe temeiulu acestor întrebări a proiectat D. Ministru o programă, care a fiptu principii, după care este să se respundă acelor întrebări. Precum se vorbește, ministeriu a și așternut o parte a reformei de învățământu Maiestății Sele Împeratulu; iară ceialaltă parte în care se poate afla și întrebarea pentru ființa universităților, să fie tocmai acum în lucrare. Fără îndoială ființa universităților formeză unu factor de cei mai importanți a întregei reforme, și la feliurita formare a vieții de stat austriace înfățișează și cele mai mari greotăți. Acea însă trebuie să rămână nerefusatu, că trebuie consultată esperința ce s'a făcutu în anii de pe urmă în direcțiunea această. La diferitele elemente ce au prinsu rădăcine în Austria va fi la reforma universităților totu deuna o întrebare precumpănitoare, ce felu de caracter să păstreze universitățile austriace? La a căroru deslegare de bună sēmă se va zice: fără îndoială unu caracter curatu scientificu, fără privire decât acesta va plăcea sēu nu va plăcea simpatielor ale personalităților naționali. Amu fostu până acum cuprinși de idea cum că fieștecare universitate să ieie la sine capacitățile științifice ale concernitei naționalități. Să pară însă a nu fi ușioră problema a corespunde aceste dorințe, și fiind că s'a

arătat, cum că știința germană, așa ca elementul german în Austria este prevalente, se poate de bună seamă întempla, ca universitățile, pe lângă totu caracterul lor ciară științific, să capete totdeodată și o specifică colóre.

Sântemú tare convinși, că decă se mai află între capacitățile române vre unul, care să se mai măguliască cu idea de academiă, cêu universitate națiunale românescă în Monarhia austriacă, acela se va convinge de plinú citundú cu atențiune articolulú acesta, în cât realizarea acestei idee este cu potință, și ne va sa totú dreptulú că ne amú opusú la lățirea ei cu tótă serioșitatea. Da academiă ne arú trebui, însă în alta formă, despre care de altădată.

Întămplări de zile.

Între Șomcutú și Birceș sa gășitú cadavrulú servitóreluí dela oficiolatulú subcercului Birceș, și după făcuta cercetare s'a aflatú că elú beatú fiindú a căzutú după calú nenorocosú. — Așia își izbăndește raciulú asupra amicilorú lui.

În nóptea din 9 spre 10 Apr. c. n. a arsú la Mănăștiurú, și în 12 la Turda.

Lângă Șomleú s'a escatú întró pădure în 9 Apr. c. n. focú și a mistuitú ca la 100 stăngení de lemne. Giandarmii aú ajutatú multú la stăngerea lui.

În Pădure lângă Copandú și Tur s'aú înmulțitú lupii și facú mare pagubă în bite.

Despre vána cea bogată de aurú, ce s'a aflatú aprópe de Brașovú ne aduce atât gazeta Brașovului, cât și a Transilvania știri că nu arú avé nimicú ceva deosebitú.

Ministeriulú de finanțiă a hotărátú, că țedulele ce se împărțescú la la morți și la cei ce se căsetorescú, nu sântú subpusă timbrului.

În Lombardia se ivește de acuma la vițe bóla strugurilorú.

După știrile din Odesa în părțile acele aú încetatú pregătirile de resbelú.

Se zice că Senatulú sárbescú arú fi protestatú asupra apucătorelorú rusești, ce se făcură acolo, și vreú să țină Ustavulú în vigore.

Cursulú banilorú la Viena în 18. Aprilie. Calend. noú.

Aurulú _____	114 ¼
Argintulú _____	109 ¼

Redactor respunzătorii: **Dr. Vasici**

Editura și tipariulú Tipografieii diecesane.